

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

A szarvasmarha-tenyésztésről pár éve még, mint siker ágazatról beszéltünk. A helyzete egy kissé megváltozott. Folyamatos vita indult arról, sok vagy kevés a tej. Az ágazat szereplői egymásra mutogattak, ki nem mond igazat, ki hibázott. A megegyezés, mely a szaktárca, a feldolgozók és a termelők között jött létre még életben van. A tejpiaci egyensúly érdekében úgy látjuk mindig a termelő kényszerül megadásra, ma oda jutottunk, hogy nem a nyereség csökkenéséről, hanem a veszteség folyamatos növekedéséről adhatunk számot. Reményt jelentett számunkra az Európai Unió csatlakozás, mondván a szarvasmarha-tenyésztés felértékelődik.

A biztatás, az új "tejtrendelet", a húsmarha tenyésztés irányába mozdította el a magyartarka tenyésztőket. Ennyi magyartarka vemhes üsző még egy évben sem talált új gazdára, mint a 2003-as esztendőben. Egyre többen kérik az anyatehén tartók közül a termelésellenőrzést és gondolják úgy, hogy a szaktárca ígéretei a szakemberek biztatása a típusváltással megélhetést ad nekik és családjuknak.

Egy ideje az EU-s támogatások egyszerűsített kifizetési rendszeréről hallunk, ami a szarvasmarha tenyésztők számára visszalépést jelentene. A VI. Pannon Állattenyésztési Napok kiállításon Kaposváron dr. Németh Imre Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter ígéretet tett, megtalálják a módját annak, hogy az EU-s tagállamokban érvényes támogatási összeg 55%-át a magyar szarvasmarha tenyésztők is megkapják.

Tisztelettel kérjük, ne kelljen csalódnuk!

Füller Imre
MTE ügyvezető igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

Farmer Expo, Debrecen	4
Bonyhádi Tarka Fesztivál	6
Európai Tarkamarha Tenyésztők Szövetségének XXV. Kongresszusa	7
Látogatás Bátmonostoron a Szlavikovics családnál	8
Húsmarhatenyésztés Nyőgérben	9
Szimentáli Világszövetség Elnökségi ülése - Montana (USA)	10
Hegytarka tenyésztés az EU bővítése tükrében	11
Teljes tehén mikroelem ellátottságának felmérése	12
1. Európai Tarkamarha Tenyésztők Szövetsége	15
Szarvasmarhások Kaposváron	17
Felhívás	18

Készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Holló István
Húth Balázs
Ments András
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
Egyesületi Iroda
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/450-022
e-mail: magyartarka@axelero.hu
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
2755 Kocsér, Kossuth u. 3.
tel.: 53/558-531
e-mail: mtarka@matavnet.hu

Felelős kiadó: Tóth Róza
Lektor: Vadászné Varnyú Anikó
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 1.000 példányban

Füller Imre

FARMER EXPO, DEBRECEN

Tizenkettedik alkalommal rendezték meg Debrecenben a Farmer Expo 2003 Országos Tenyészállat kiállítást. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületét Derecske, Petőfi Mezőgazdasági Kft.; Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet; Hajdúnánás, Béke Mezőgazdasági Szövetkezet; és Medve János magántenyésztő; Ózdról képviselték összesen 24 tenyészállattal.

A díjazott tenyészállatok *szűz üsző* kategóriában:

I. helyezett: 1143 számú tenyészállat, apja: 14427 Bonyhádi Rex Halling, tenyésztő: Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet,

II. helyezett: 0174 számú tenyészállat, apja: 14732 Egyházasrádóci Renitens Renger, tenyésztő: Medve János magántenyésztő Ózd *Vemhes üsző* kategóriában:

I. helyezett: 0840 számú tenyészállat, apja: 15510 Ménesbirtok Tarka Profil, tenyésztő: Derecske, Petőfi Mg. Kft., **II. helyezett:** 0424 számú tenyészállat, apja: 13399 Makád Univari, tenyésztő: Hajdúnánás, Béke Mg. Szöv., **III. helyezett:** 0031 számú tenyészállat, apja: 15036 Stramy, tenyésztő: Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet, **III. helyezett:** 0798 számú tenyészállat, apja: 15603 Fredlund Indianer, tenyésztő: Derecske, Petőfi Mg. Kft.

Anyatehén borjával:

I. helyezett: 0335 számú anyatehén, apja: 12565 Larisch, és borja a 1154 számú apja: 14588 Kocséri Rába Hillmann, tenyésztő: Derecske, Petőfi Mg. Kft.

Ivadékcsoportok:

I. helyezett: a Stramy utódcsoporthoz, tenyésztő: Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet, **II. helyezett:** a Ménesbirtok Tarka Profil utódcsoporthoz, tenyésztő: Derecske, Petőfi Mg. Kft., **III. helyezett:** a Bonyhádi Rex Halling utódcsoporthoz, tenyésztő: Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet

Különdíjak:

OMT Rt.: Derecske, Petőfi Mg. Kft.-nek a Tarka profil utódcsoporthoz.

Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete:

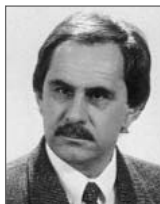
Hajdúnánás Béke Mg. Szöv.-nek a színvonalas bemutatkozásért, Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezetnek a Rex Halling utódcsoporthoz.

Alltech Hungary Kft.:

Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezetnek a színvonalas bemutatkozásért.

A kiállítás után megkérdeztük Lukács Lászlót,

dr. Béri Béla, dr. Korchma Csaba és Bog-nár László urakat, milyennek láttak bennünket, hogyan értékelték a fajta és a Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének bemutatkozását.

dr. Béri Béla

Mint a debreceni Farmer Expo szarvasmarha-tenyésztési kiállításának szervezője, egy fajta megjelenését a bemutatón, természetesen más szemmel értékelem és sajátos szempontokat figyelembe véve ítélem meg. Nagy örömmre szolgál, hogy az elmúlt években egyre nagyobb létszámban jelent meg a fajta a kiállításunkon. Néhány éve még két környékbeli üzem 6-8 egyeddel képviseltette magát, ma pedig több tenyésztő 26 tenyészállata vonult fel, amellyel a magyarartarka a második legnépesebb bemutatkozó fajta volt, és arányait tekintve is méltó helyet képviselt a kiállított szarvasmarhák között. Régióink meghatározó létszámú magyarartarka populációval rendelkezik, így külön öröm, ha a debreceni kiállításon méltóképpen képviselteti magát. Kiállításunk szakmai különlegessége az ivadékcsoport bemutatása, amely a hazai tenyésztés színvonalát és a nemzetközi integráció fontosságát hivatott igazolni. Ebben az évben 4 magyarartarka ivadékcsoport is bírálatra került és az egyedek igazolták, hogy a hazai hegyitarka tenyésztés nemzetközi színvonalú. Jó érzés volt látni a vemhes üsző showbírálatot, ahol 15 kiváló tenyészállat korrekt versenyben vetélkedett a helyezésekért. Ez a létszám az elmúlt évekhez viszonyítva is rendkívüli volt, de remélem nem felülmúlhatatlan.

A több alkalommal megtartott fajtabemutatón a felvonuló tenyészállatok igazolták a válogatók eredményes munkáját, az elhangzott - szakszerű, de a közönség számára is érthető - tájékoztatás pedig kellőképpen népszerűsítette a fajtát és az Egyesületet.

Amikor megtudtam, hogy az Egyesület vezetősége vemhesüsző árverést tervez a Farmer Expo-n, kissé kétkedve fogadtam. Az árveréssel kapcsolatos korábbi próbálkozásaink nem jártak sikerrel, úgy láttuk, hogy sem a tenyésztők, sem a közönség nem mutat érdeklődést e program iránt. A mostani kiállításon, augusztus 20-án délután megtartott árverés minden várakozást felülmúlt és szá-

momra a négy napos kiállítás egyik meghatározó élményét jelentette. A szinte telt lelátók előtt vezették fel az árverésre kerülő állatokat, melyet az Egyesület alelnöke mutatott be és rutinos árverezőként vezette a programot. A szakemberek érdeklődéssel figyelték a licitet, a laikus közönség pedig szinte együtt élt a vásárolni szándékozókkal és minden áremelkedést enyhe moraj fogadott. A program igazolta számomra, hogy a kiállításokon igenis szervezni kell árverést, és el kell érünk azt, hogy a tenyészállatok ilyen jellegű bemutatásokon cseréljenek gazdát és a kiállításon helyezést elért egyedek ne csak erkölcsi, hanem egyre inkább anyagi elismerést is hozzanak tenyésztőjük számára.

Köszönet illeti az Egyesület munkatársait, akik ezen a Farmer Expo-n is igazolták, hogy nemcsak szakmailag, hanem emberileg is jó közösséget alkotnak és nagyszerű partnerei a kiállítás szervezőinek, így természetesen személy szerint nekem is. Bízom abban, hogy az elkövetkező években az eddigi kiváló együttműködésünk eredményeként a kiállításunkon bemutatott magyarartarka tenyészállatok létszáma növekszik, és az ez évihez hasonló szakmai programokon sikerül a fajta népszerűségét és elismertségét tovább javítani.

Lukács László

Szégyen - nem szégyen, az idén jutottam el először a Debreceni Farmer Expóra. Kétségtelen ebben közrejátszott, hogy az M3-as autópálya továbbépülésével rövidültek a távolságok és most már nem tűnik olyan nagy vállalkozásnak az utazás, de azért volt más, személyesebb indítással is. Visszaautasíthatatlan meghívást kaptam ugyanis a Magyarartarka Tenyésztők Egyesületétől, mondván, hogy az ország első, kiállítási szarvasmarha árverésén feltétlenül részt kell vennem.

A MTE már évek óta látványos fejlődésen megy keresztül, mind a tenyésztő szervezetként végzett munkában, mind a külvilág felé mutatott megjelenésében szembetűnő a változás. Egy tenyésztő szervezetnél bármennyire is a tartalmas szakmai munkára kell a hangsúly helyezni, manapság az nem sokat ér, ha jó ötletekkel nem teremtenek mellé jó megjelenést is.

Az elmúlt évtized szarvasmarha ágazati

problémái jelentősen elhalványították az ágazat, illetve az egyes fajták teljesítményének a fényét. A magyartarka fajtánál az első jelentős fordulat talán 1999-ben a 25. Sziementáli Világszövetség Elnökségi Ülésén és az ezzel egyidőben megrendezett kaposvári Pannon Állattenyésztési Napokon volt tapasztalható, amikor is hosszú idő óta olyan állatok kerültek a kiállításon bemutatásra, melyekre joggal lehetett büszke mindenki.

A legutóbbi kiállításokon már kiforrott és precízen összeállított tenyészállat bemutatókat élvezhetett a vásárlatógató, amiből jól látszik a háttérben meghúzódó, a tenyésztők és az egyesület közötti eredményes együttműködés. Így volt ez a Farmer Expo-n is, de megérett az idő a továbblépésre, és -- mint ahogy az elején utaltam rá - az egyesület egy bátor vállalkozással nyilvános tenyészállat árverést is meghirdetett.

Érdeklődéssel vártam, hogy mit sikerül majd ebből kihozni, mivel Magyarországon ennek nem igazán van hagyománya és az igazat megvallva jelen körülmények között elég nehéz rábeszélni a gazdálkodókat arra, hogy gazdátarsaikkal egymásra lécítálva feltétlenül szarvasmarhát akarjanak venni. A bemutatott tenyész üszők zöme kiváló megjelenéssel bírt és biztos vagyok benne, hogy több marhatartónak is megdobogtatta a szívét. A lécítálók sajnos nem voltak sokan, de ez egy ilyen műfaj. Idő kell hozzá, míg népszerűvé válik. De ha meg lesz az egyesületben a kitartás ahhoz, hogy a jövőben is rendezzen hasonló eseményeket, és a megszerzett tapasztalatok alapján tovább csiszolják egy kicsit a mutatványt, akkor meglesz a létjogosultsága a tenyésztők körében.

Remélem a jövőben is úgy lehet majd beszámolni egy-egy kiállítás után az MTTE munkájáról, miszerint "ezek egyre profibbak", és szarvasmarha tartó tagjaik pedig évről-évre közelítik a világ tenyésztési színvonalát.

dr. Korchma Csaba

Az Európai Unióhoz való csatlakozás komoly kihívást jelent a magyar szarvasmarha-tenyésztésnek. Ezeknek a kihívásoknak egyre szélesebb körben fel-lel meg a Magyartarka Tenyész-törk Egyesületének tagsága és szakvezetése.

Az elmúlt években töretlen fejlődést mutatnak a Farmer Expo Szakkiállítás-on bemutatott tenyészállatok.

Az évről-évre színvonalasabban megrendezett Tenyészállat bemutatón ez évben a régió vezető magyartarka-tenyésztetek magas tenyészértékű egyedein kívül megjelentek a magántenyésztörk is elismerést kíváltó tenyészállataikkal.

Az Egyesület szakvezetése a tej minőségi követelményeinek megszigorítása miatt azokat a termelőket, akik nem tudnak megfelelni - komoly befektetés hiányában - a feltételeknek, a húsirányú szakosodás felé irányítja. Ezzel elsősorban azt akarja elérni az Egyesület vezetése, hogy az egyes tagtenyésztetek a lehetőségek beszűkülése miatt - ne hagyjanak fel a szarvasmarhatartással.

Másrészt eleget kívánnak tenni az Európai Uniónak a szarvasmarha ágazat piacszabályozás legfontosabb elemeinek - a közvetlen termelői támogatások - minél szélesebb körű kihasználásának.

A magyartarka tenyészállatokat bemutató istálló mellett felállított - az Egyesület életét is bemutató - pavilonrésztben folyamatosan jelen voltak a tagtenyésztetek, a csatlakozni szándékozó és az érdeklődő tenyésztetek szakemberei. Állandó eszmecsere folyt itt a szarvasmarha ágazat bármely területén működő szakemberek és a szimpatizánsok között, hogy a csatlakozásig hátra lévő időben, mely feladatok megoldása szükséges-rű. Az ágazat versenyképes helyzetbe hozásához, életképes működéséhez és a fajtát érintő aktuális kérdések megoldásához az Egyesület szakvezetése mind személyi, mind szervezeti, valamint nemzetközi szakmai kapcsolatait is latba veti. A tagok szakmai ismereteinek bővítésével és a lobby eszközeivel élve segíti, szolgálja a magyartarka hazai tenyésztését.

Érdekes színfoltja volt a Tenyészállat kiállításnak, hogy Békési Imre, a Derecskei Petőfi Mg. Kft. ügyvezető igazgatója, az Egyesület Tenyész-törk Szakbizottságának elnöke a kiállítások történetében első alkalommal készített elő és vezetett fel húshasznú magyartarka tehenet borjával, példát mutatva húshasznú marhát tenyésztő társainak.

Bognár László

"Együtt egymásért"

Lehet, hogy túl érzélgősen hangzik ez a cím, de a benne rejlő gondolat őszinte és tömör.

A két fajta fenntartásáért és nemesítéséért küzdő törzskönyvező szervezet az elmúlt évek során szakmai

szempontból igazán közel került egymáshoz. Nem is csoda, hiszen tagjaink - a tejtermelő - gazdák ugyanazon problémákon osztoznak. A hazai tejfogyasztási szokások kedvezőtlen alakulása és az ebből következő "relatív" és időszakos tejfeleslegek piaci zavarokat okoznak. Ennek rendezése valamennyi tejtermelő gazda közös érdeke. Az EU csatlakozás mezőgazdasági támogatási fejezete és az e körül kialakult bizonytalanság szintén közös gondolkodásra készíti a tenyésztörket függetlenül attól, hogy éppen melyik fajta

mellett vélik megtalálni számításait. A két fajtakör igazán nem is rivalizálhat egymással, hiszen jól behatárolható az a gazdasági és tartási környezet, takarmánybázis, telep-méret és tenyész-cél amelyre vagy az egyik, vagy a másik fajta tenyésztése képes kielégítő és gazdaságilag is eredményes választ adni.

A kiállítások alkalmából a tenyésztői társadalom ünnepel. Sajnálatosan kevés alkalom nyílik az ünneplésre a megmutatkozásra. A nemzetközi gyakorlat meghonosítása 1996-ban kezdődött, amikor az olasz tenyésztő-szervezete az ANAFI kiváló szakemberei adták át az állatok előkészítésének fortélyait. Ezen a tanfolyamon egy szűk csapat - köztük a Magyartarka Egyesület ifjú munkatársa Harmath Ákos - vett részt. Ez nélkülözhetetlen lépés volt ahhoz, hogy valóban nemzetközi szintű kiállításokhoz méltó módon tudjuk bemutatni a fajták kiválóságait. Az első kör szakemberei azóta ezt a tudást évről-évre kellő gyakorlattal gyarapítva, egyre sikeresebben végzik felkészítő munkájukat és adják tovább a mesterfogásokat a megszállottaknak. Követők akadnak bőven és így ma már minden egyed tökéletes formában érkezik a kiállítási térre a bíráló napján.

Nincs ez másként a magyartarka egyedekkel sem. Talán az éles holstein-frízekhez szokott szakember szemében a kissé szilaj és bizonyos izmolttsággal rendelkező egyedek szokatlanok tűnnek, de az az erőfeszítés, amely a bemutatót megelőzi mindenképpen elismerő szavakra ad okot.

A XII. Farmer Expo egyre színvonalasabb fajta-bírálati igazán nagy élményt jelentettek ebben az évben is.

Különleges színfoltot jelentett a Magyartarka Egyesület erőfeszítése, amelyet több értelem-ben is siker koronázott. A nyilvános árverés Ments András alelnökür koordinálásában több száz érdeklődőt vonzott. A korábbi eredménytelen próbálkozásokból okulva sajnos holstein-fríz egyedeket nem hirdettünk meg árverésre. Az ilyen kiváló minőségű tenyészállatokért ma még nem hajlandó a piac felárat fizetni, de abban bízhatunk, hogy ez meg fog változni. A 12 felvezetett magyartarka egyed közül kisebb-nagyobb licitharc után 4 egyed talált új gazdára. Ez kezdetnek jó. Az öröm az örömben az, hogy a közönség sorai között kevés szakembert találhattunk. Kedvezőbb a helyzet megítélése akkor, ha csak azt nézzük, hogy hány ember került legalább egy rövid időre kapcsolatba az állattenyésztés csodálatos világával.

Szívből kívánunk természetes szövetségessünk, társegyesületünk vezetése, munkatársai és valamennyi tenyésztő tagja számára kellő kitartást és bölcsességet a sikerek eléréséhez.

BONYHÁDI TARKA FESZTIVÁL

Bonyhádon és a környező településeken -az ún. Völgységben- mindig fontos szerepet töltött be a mezőgazdaság és az állattenyésztés. A helyi tenyésztők generációinak áldozatos munkáját dicséri a bonyhádi vöröstarka szarvasmarha kialakítása, amely tájfajta, vagyis kizárólagosan ennek a vidéknek a szülötte, s a települést övező legelők látképe immár elképzelhetetlen nélküle. A fajta ismertté vált az egész országban, s így a város hírnevét is öregbítette.

Egy színes, változatos, több napos nyári "nagyrendezvény" számára nehéz lett volna a fentebb említett foltos jószág-nál jobb névadót találni. A rendezvény - Bonyhádi Tarka Fesztivál - címében a tarka szó egyrészt jelenti azt a haszonállatfajtát, amelyet az itteniek ismernek és a magukénak érznek, másrészt jelzőként is felfogható, s ebben a formájában a rendezvény sokszínűségére utal. A címben a tarka marhára utalás elősegíti, hogy a helyiek a fesztivált is sajátjuknak, az ide látogatók pedig bonyhádi jellegzetességnek tekintsék. A rendezvény a szűkebb haza létezését, az együvé tartozás érzését is erősíti a bonyhádiakban.

A 2003. augusztus 15-16-án harmadik alkalommal megrendezésre kerülő Tarka Fesztivál eddig soha nem látott tömeget vonzott a művelődési központ szabadtéri színpadához.

A kétnapos rendezvény nyitóprogramjaként a Városi Zeneiskola népzene tagozatos növendékeinek muzsikája köszöntötte a VII. Bonyhádi Állategészségügyi és Állattenyésztési Tanácskozás résztvevőit, akik a fórum keretében az agrárágazat Európai Unió csatlakozással kapcsolatos kérdéseit vitatták meg Dr. Kiszler Gyula kerületi főállatorvos levezető elnökletével. Potápi Árpád polgármester rendezvényt megnyitó beszéde után Dr. Szanyi Tibor és Benedek Fülöp államtitkárok, Dr. Stefler József egyetemi tanár és Szőke András az Országos Takarékszövetkezeti Szövetség elnökegyeztetője tartottak előadásokat. Dr.

Solymosi József az FVM miniszteri főtanácsadójának zárszava után Győri Lajos, a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetségének elnöke ajánlotta a résztvevők figyelmébe azt a fotókiállítást, melyen az I. Tarka Fotópályázat legjobb alkotásait mutatták be a szervezők, és melynek a témája a szarvasmarha és annak tenyésztése volt.

Gárdonyi Ferenc sütötte azt az ökröt, melyet elsőként a konferencia résztvevői kóstolhattak meg, de azoknak is ízlett az ínycsiklandozó sült, akik később látogattak ki a délutántól másnap éjszakáig tartó szórakoztató programokra. A szombati "főzőcskén" több mint 100 bográcsban rotyogott marhahúsból készült finomság, és a mellette ülő több ezres közönség estére már meg is kóstolhatta azt. Az egymás sarkába lépő együttesek, zenészek, táncosok szinte folyamatos fellépése, az esti bálók, az ökörsült látványa és a marhapörkölt illata a második nap végére olyan atmoszférát teremtett, amely a reneszánsz kori királyi udvarok zenés-táncos lakomáinak hangulatát idézte, csak valamivel modernebb köntösben.

A színpadi szereplők közt országosan ismert előadók is a pódiumra léptek, mint Maksa Zoltán humorista, Szűcs Judit, a Groovehouse és a Desperado együttes; de a szervezők sok helyi és környékbeli

művészeti csoportot is meghívtak a fesztiválra, így a bajai Banjo Jumping Band, a mohácsi Menyhárt Éva népdalénekes és zenekara, a Paksi Csillag Show Táncegyület, az Utazók együttes, a Városi Zeneiskola Fúvószenekara, a Kränzlein Táncegyület, a Bad Girls, a Szöcske Akrobatikus Rock and Roll Klub és az ABS együttes szintén óriási sikert aratott. A legkisebbek szórakoztatásáról játszótér, foglalkozás és a Szegedi Miniszínház műsora gondoskodott. Az első este bál zenekara a fennállásának 25. évfordulóját ünneplő Royal együttes volt, akik jubileumukra vendégelőadókat is hívtak, így a felsőtárkányi Fortuna zenekar és a Münchenből érkező Európa-bajnok show-táncscsoport rögtön "nemzetközivé" tette a rendezvényt. A záró estén az Animato zenekar fergeteges hangulatú táncmulatságát a tűzijáték fényei tették még emlékezetesebbé.

A fesztivál programjainak látogatása ingyenes volt, amely további vonzerőt jelentett az egyes műsoroknak. A kiemelkedő sikerre tekintettel joggal feltételezhető, hogy a Bonyhádi Tarka Fesztivál jelentős mértékben hozzájárul a helyi idegenforgalom fellendüléséhez, valamint a "tarka marha" hírnevének öregbítéséhez.

Schweitzer József

EURÓPAI TARKAMARHA TENYÉSZTŐK SZÖVETSÉGÉNEK XXV. KONGRESSZUSA

Az Európai Tarkamarha Tenyésztők Szövetségének XXV. Kongresszusát 2003. szeptember 6-12. tartották Szerbia fővárosában, Belgrádban. Az érkezést követő napon kezdte meg munkáját a kongresszus. A Szövetség elnöke Emanuel German úr szeptember 7-re összehívta az elnökségi ülést. Az elnökség elfogadta az előző Ptujban (Szlovénia) készült jegyzőkönyvet. Az Euro testben résztvevő országok megbeszélések a csere ivadékvizsgálat indítás kérdéseit, megegyeztek ki melyik ország tenyészbika jelöltjét indítja. A küllem munkacsoport (elnök: J. Utz, (Németország) tagjai: J. Tanczler (Ausztria), I. Füller (Magyarország), X. David (Franciaország) franciaországi üléséről számolt be dr. J. Utz a csoport elnöke. Emanuel German elnök úr lemondását az elnökség elfogadta, helyette a szövetség alelnökét választotta meg elnöknek Richard Pichler úr személyében, (Ausztria) alelnök pedig Franc Schtüsler úr (Németország) lett.

A második napon (szeptember 8.) kezdte meg munkáját a kongresszus következő napirendi pontokkal:

1. Elnök beszámolója a két közgyűlés között eltelt időszakról
2. Titkári beszámoló Európáról a 17 tagország 2002. évi adatai alapján
3. A szerb szimentáli tenyésztés helyzete dr. Vlastimir Jovanovic elnök Szerbia
4. A XXIV. Kongresszus jegyzőkönyvének elfogadása
5. Tagfelvétel. (Norvégia)
6. Megfigyelő tagok (Bulgária, Oroszország, Ukrajna,)
7. Jutalmak átadása
8. A következő elnökségi ülés és kongresszus helyszínének elfogadása
9. Előadások:

· dr. Auman - Szimentáli Európában jelen és jövő

· dr. Aumüller - Biotechnológiai eljárások lehetőségei a szarvasmarha-tenyésztésben

· dr. Miesenberger - Összevont tenyészték, gazdaságossági tenyészték

· dr. Fluckiger - BSE megjelenésétől napjainkig, megelőző intézkedések elterjedése a betegség megakadályozására

A kongresszuson a 17 tagországból 14 ország képviselői jelentek meg, és tárgyalták a napirendi pontokat.

A szervezők üzemlátogatásokat nem szerveztek, mert az átlagos populáció nagyság igen kicsi. A kongresszus további napjaira (szeptember 9-11) egy-egy körzet tarka marha tenyésztőit kiállításra hívták össze. Meglepő volt számunkra, hogy minden nap más vidéken igen magas részvevői létszámmal - 150-160 tenyészállat - tartottak bemutatót és versenyt. A sort Smederevska Planka kezdte, mintegy 150 tenyészállat bemutatásával, majd a következő napon Svilajnac követte 160 tenyészállattal. Itt a helyi mezőgazdasági szakközépiskolát is bemutatták. Az eső ellenére nagyon sok látogatója volt a kiállításnak. A harmadik kiállítás Velika Plana-ban volt mintegy 130 tenyészállattal. A szakadó eső sem tántorította el a tenyésztőket attól, hogy bemutassák tenyészállataikat. A szerb mesterséges központja is Velika Plana városban található. Egy nagyon jól előkészített tenyészbika bemutatót is láthattak a közönség. Nagyon szoros a kapcsolatuk Landshut állomásával (Németország), de a magyar tenyészbikák haszná-

latától sem zárkoznak el. A megkezdett tárgyalásokat folytatni fogjuk.

Összegezve, a látottak alapján elmondhatjuk, hogy az ország hegyitarka populációjára jellemző egy jó termelési szint (4600 kg/tehén), és az általában kis termetű, elfogadható kondíciójú tehénállomány. Legnagyobb gondot a láb problémák okozzák az istállózott tartás miatt. A lábhibák egy része a rendszeres csülökápolással kiküszöbölhető lett volna. Az összes szimentáli szarvasmarha létszám 1.550.000.

A XXV. Kongresszusra a résztvevők örömmel emlékeznek majd vissza, hiszen a szervezők mindent megtettek annak érdekében, hogy a munka kultúrált körülmények között folyjék. A résztvevők információt kaptak a szerb tarka marha tenyésztésről, láthatták a tenyészállatokat és megismerhették a tenyésztők életkörülményeit, múltjukat is.

Ments András

LÁTOGATÁS BÁTMONOSTORON A SZLAVIKOVICS CSALÁDNÁL

Látogatást tettem Bátmonostoron a Szlavikovics családnál.

Talán egy egyedülálló családi vállalkozás az országban, ahol példás összefogással három család talál megélhetést a mezőgazdaságból, növénytermesztésből, állattenyésztésből és tejfeldolgozásból.

A gazdaságot az édesapa alapozta meg egy két hektár területen fekvő major megvásárlásával. Az itt található épületek közül egy alkalmas volt az addig ott-hon tartott nyolc tehén és szaporulata elhelyezésére, így a tenyészet alapját adó állatok kerültek először a megvásárolt családi birtokra.

A szülőkkel együtt élő Ede, ifj. Szlavikovics János és a Szarvasi Mezőgazdasági Főiskola Meliorációs Üzem-mérnök Szakán végzett Róbert kapcsolódott be a családi gazdaságba. A helyi termelőszövetkezet megszűnése után 80 hektár földterület került vissza a család birtokába. A folyamatos befektetések ezt a területet 110 hektárra gyarapították.

- Az elmúlt időszakban telepítettünk 15 hektár gyepet, -mondja Róbert, akinek szakmai irányításával folyik a munka.

- A legelőt bekerítettük, csoportos legeltetést alkalmazunk. A nyári szárazságban öntözni nem tudtunk. A különböző engedélyek beszerzése, az öntöző berendezések magas ára, valamint a m³-ként kifizetendő vízdíj a költségekbe már nem fért bele.

A vállalkozásnak jelenleg 45 tehene van, amely a családok között felosztásra került, ez képezi az elszámolás alapját. A teheneket tavasztól ősziig a legelőn, télen pedig egy 50 férőhelyes istállóban helyezük el. A növendékeket kötetlen istállóban, kiscsoportos tartással, míg a 300 kg feletti bikákat kötött tartásban neveljük.

2001. őszén vásároltuk a 16818 Teveli Zsana Hucky természetes fedeztetésre alkalmas magyartarka tenyészbikát az OMT Rt. Szombathelyi Állomásáról, mellyel azóta fedeztetünk.

A takarmányt 20 hektár lucerna, 10-15 hektár silókukorica, 80-100 bála fűszéna

megtermelésével biztosítjuk, ami az idei aszályos év miatt nagyon nehéz. A tehének fejése jelenleg sajtáros rendszerrel történik. A kifejt tej a feldolgozóba kerül, amelyet a volt termelőszövetkezeti konyhából alakítottunk ki.

Megszakítva a gazda bemutatkozását, itt jegyzem meg, hogy ez a szintű családi feldolgozás, amelyet itt láthatunk, valóban egyedi. A tej egy részét üvegekben értékesítik, a többi részét feldolgozzák túrónak olyan egyedi recept alapján, amelyért a kialakult vevőkör, a törzsvásárlók a bajai és a szekszárdi piacra eljönnek, így biztosított az értékesítés. Mindkét említett piacon az értékesítés feltételeit kellett megteremteni, hogy a higiéniai és a hűtés-tárolás feltételei biztosítottak legyenek. A feldolgozás és az értékesítés a családon belül a hölgyek feladata. Az értékesítés a nyári hónapokban nehezebb, mivel a piaci forgalom is visszaesik a szabadságok és nyaralások miatt. A feldolgozás melléktermékeként keletkezett savót a sertés állománnyal etetik meg.

A család birtokában van törzstenyészetből vásárolt 20 db anyakoca és egy Hungahib 39 fajtájú kan, a szaporulat, amely évente 400-500 db malac, értékesítésre kerül. A hízalást a jelenlegi árak miatt nem tartják gazdaságosnak. A jövőt

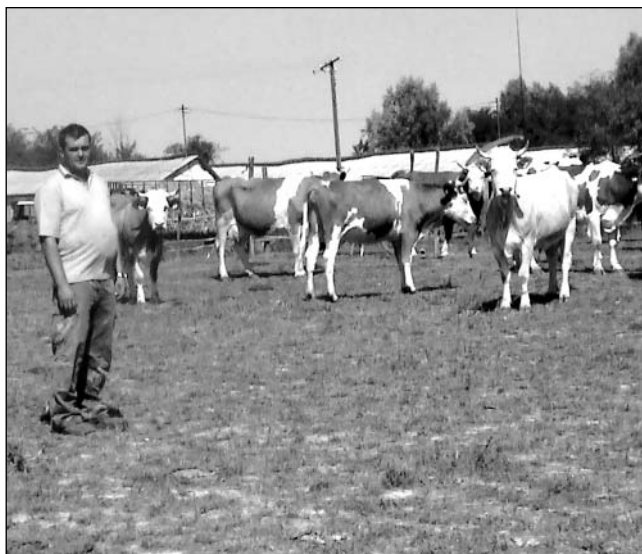
tekintve a fejlesztés áll elsősorú feladataink között. - folytatjuk a beszélgetést. Építünk kell egy fejőházat, a feldolgozó helyiségen kell még átalakítást végeznünk, hogy megfeleljen az uniós előírásoknak. Van egy terület, amely nagyon sok fejtőrést okoz a családnak, ez pedig a környezetvédelmi előírások. Ezen a területen nagyon nagy a lemaradásunk. A beruházások mértékét fi-

gyelemben véve nincs még teljes egyetértés családon belül, pedig vállalkozásunk legfontosabb alapelve, egyetértés a tenyésztésben, és a gazdálkodásban egyaránt.

A szakértelmet és gondosságot, az elhivatottságot, a mezőgazdasági termeléssel járó lemondásokat a család tudja biztosítani. A régóta hitegetett közvetlen értékesítésre lévő kvóta meglétét, a vállalkozás fejlesztését az EU csatlakozási szintre a családok önerejéből, az állattenyésztés eredménytermelő képességéből már nem lehet biztosítani.

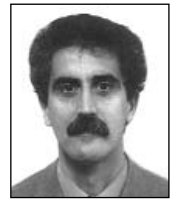
A bátmonostori családi gazdaság, aki kezébe vette sorsa alakítását, de a további terhelés az ágazat támogatásának hiánya felelősségteljes gazdálkodásra készíti a családot a jövőt illetően.

Az "új időszámítás" kezdetén, a családon nem múlik, hogy a pozitív vonásokból minél több valósággá váljon, de a gazdasági megvalósuláshoz legalább Európa legfejlettebb országaiban az állattenyésztésre érvényes támogatási rendszer megvalósítása szükséges.

Fitos István

HÚSMARHATENYÉSZTÉS NYÖGÉRBEN

Bejegyertyános, Nyőgér, Sótorny községek határa szinte kínálja magát a legeltetéses állattartásra. Ez a terület Vas megye legkitettebb vidékén található, Sárvártól 10 km-re délre.

A legelők nagyobb része a Rába árterületén, a Herpenyő és a Csecsér patakok mentén elterülő ösgyep, kisebb része az előbbtől lényegesen eltérő adottságú talajvédő gyepek a Vasi Hegyhát homokos talaján. Ezen a tájon, az itt gazdálkodók ősidők óta főleg szarvasmarhatartásból éltek. E szükségyszerű hagyományt folytatva a "HEGYHÁT" Mezőgazdasági Szövetkezet is. Jelenleg a húshasznú tehénállomány tulajdonosa a Húshasznú BT.

Mint minden magyarországi húshasznú tehénállomány, úgy a nyőgéri is, az 1972-es kormányrendelet hatására alakult. Az alapító tehének nagyobb része a megye kiscgazdaságaiból származott, kisebb hányada a tejelőtehenészeti telepünk speciális szelekciója után került a húshasznú gulyába.

Az induláskor szükségyszerű heterogén állomány - az alkalmazott tenyésztési technológia hatására - a 80-as évek végére kiegyenlítődött. Mesterséges termékenyítést alkalmazva már a kezdetektől fogva mindig az aktuálisan legjobb bikákat használtuk a tenyésztésben.

A kezdeti időkben a Pasa, Polat, Kunó vonalba tartozó bikákkal termékenyítettünk. A tenyésztet 1978-ban törzstenyészeti-jelölt, 1984-ben törzstenyészeti minősítést kapott. A bikanevelő tehének célpárosítására a legkiválóbb német és osztrák hegyi tarka bikákat osztották be, a törzsállományra három éven keresztül az akkori ciklusvizsgálatok legjobb húsozók vonalát, a Duan-t használtuk (3237 Duan, 5024 Duan). A hosszúsági méretek és az izmoltság javítására került a tenyésztetbe a 6455 Csibész blonde d'Aquitaine F1 bika.

A nyolcvanas évek közepétől alakult ki az a típus, amely ma is jellemzi a nyőgéri magyartarka húsmarhát. Ebben az időben használtunk bikanevelő teheneket célpárosítására Kanadából származó

genetikailag szarvtalan bikákat. Az utódokat látva határoztuk meg az általunk tenyésztetni szándékozott húsmarhát. Az akkori tenyésztési célunkat ma is maradéktalanul valljuk: célunk egy megfelelő szaporaságú, könnyen ellő, közepesen nagytestű, hosszú törzsű, jól izmolt, nagy tömeggyarapodásra képes, genetikailag szarvtalan marha tenyésztése. Az előbbieken túl lényeges, hogy az állat a szélsőséges helyi klímát és legelőviszonyokat jó egészség és megfelelő kondíció mellett elviselje.

Célunk megvalósulását két bikának köszönhetjük: az egyik a 6223 Vándor, a másik a 10336 Édes. A 6223 Vándor egy Planet vonalú bika, amelyet 4 éven keresztül használtunk, nagy rámat, jó izmoltságot, kitűnő használati és anyai tulajdonságokat örökölt. A 10336 Édes genetikailag szarvtalan bika, tenyésztünkben született, az izmoltságot, a mar magasságot, és a törzhosszúságot tovább javította. A húshasznú állományokban széles körben használt apaállat volt, kiállításokon számos utóda hozott díjat, elismerést tulajdonosának.

A jó szaporulati mutatók, és a tehének vitalitása lehetőséget ad a növendék-üzők szigorú szelekciójára. A gulyában nem ritka a 12 éven felüli tehén, az idén aranytörzskönyvet kapott állatok mindegyike még borjazott, és termékenyítésre is került.

Tartástechnológia

Törekvésünk: minél közelebb a természeteshez. A marhát legszívesebben a legelőn látjuk, mert számára az a legegészségesebb, a gazdának pedig a legolcsóbb. A legelőn a tehének csak ásványi kiegészítést és vizet kapnak. Fontos, hogy a borjak az elválasztásukig igényük szerint fogyasztassanak abrakot. Az üzők törekszerű felnevelésére törekszünk, az itteni tapasztalataink és az alkalmazott tehéntartási technológia miatt három éves korukra elletjük le őket először.

Télen az állatokat nagylégtérű, mélyalmos istállóban tartjuk. Tömegtakarmányuk a silócirok-szilázs, mivel ezen a vi-

déken ez adja a legbiztosabb termést. Szálastakarmányként réti szénát, fűmag-szalmát adunk az állatoknak.

A termékenyítés ciklusban történik, a ciklus utolsó időszakában természetes fedeztetést alkalmazunk. A mesterséges termékenyítés idején az ivarzó állatokat a legelőszakaszon elhelyezett kalodába tereljük.

Az ellések nagy része március, április hónapokban megtörténik, így a borjak az ősz végére megfelelő tömeget érhetnek el. A borjak leválasztása után a legjobb bikák üzemi STV-át elvégezzük. A tenyésztésre alkalmasnak minősített bikákat felajánljuk a természetes fedeztetést alkalmazó gazdáknak, az arra érdemeseget pedig a mesterséges termékenyítő állomásnak.

Üzemi vizsgálataink igazolják, hogy a magyartarka bikák képesek a 2000 gramm fölötti napi tömeggyarapodásra a hizlalás alatt, jó vágási és kiváló húsmínőségi mutatók mellett. Tenyésztünk IBR mentesítés alatt áll. A szelekciós módszernek köszönhetően az értékesítésre kínált állatok egyedileg IBR negatívak. Az ebben az évben eladott tenyész-bikák mindegyike VD negatív is volt.

A tenyésztő számára ma szinte az egyetlen elismerés, ha kedvező visszajelzéseket kap az általa előállított és máshova került állatokról. Arra törekszünk, hogy ezekre rászolgáljunk. Már 20 éve rendszeres résztvevői és díjazottai vagyunk az országos és regionális kiállítások élőállat-bemutatóinak. A tőlünk elkerült tenyészállatok reményeink szerint jó hírünket viszik.

Dr. Stefler József

SZIMENTÁLI VILÁGSZÖVETSÉG ELNÖKSÉGI ÜLÉSE - MONTANA (USA) 2003. AUGUSZTUS 18-22.

A Szövetség évi vezetőségi ülésének házigazdája ez évben az Amerikai Szimentáli Szövetség volt. A rendezvényen 13 országból mintegy 30-an vettek részt. A Magyartarka Tenyésztők Egyesületét Tóth Róza elnök, Füller Imre ügyvezető és Dr. Stefler József egyetemi tanár képviselték.

A munkabizottságokban élénk vita folyt a szervezet aktuális kérdéseiről, és a szimentáli fajtát érintő néhány fontos szakmai problémáról. Kiemelt téma volt a szimentáli fajta hústermelő-képességének mérése és a tulajdonságcsoport javítására irányuló tenyésztői törekvések áttekintése. Ausztrál közlések szerint megtalálták a két fontos húsminőségi résztulajdonság; a márványozottság és porhanyósság genetikai markerét, és erre szabadalmazott módszert is kifejlesztettek (ún. "Star teszt, ill. calpastein-calpastatin gén). A vizsgálatok jelenleg meglehetősen költségesek és a németországi beszámolók szerint használhatóságuk is ellentmondásos. Ettől függetlenül a Szövetség anyagi támogatásával a Bécsi Egyetem - nemzetközi projekt keretében - átfogó vizsgálatot tervez a kérdés tisztázására. Általános volt a vélemény, hogy a fajta versenyképességének kulcsa a kiváló hústermelő-képesség, melynek

további javítása - különösen az említett résztulajdonságokban (márványozottság, porhanyósság) - nem hanyagolható el. Határozat született arról is, hogy a fajta marketingjének javítása érdekében új, a korszerű igényeknek megfelelő web oldalt kell készíteni, amely közvetlen kapcsolatban van a nemzeti szövetségek honlapjával és fordítva. Számunkra mindezekből az is következik, hogy az immáron működő magyartarka honlapot német és angol nyelven is el kell készíteni, és a világszövetség honlapjával közvetlen kapcsolatot kell kiépíteni.

A szakmai tanácskozást követően a házigazdák számos farmot mutattak be az É-amerikai préri legjelentősebb államában, Montanában. Az extenzív legelőkön és nehéz terepadottságok mellett a farmokon mindenek előtt a szimentáli fajtának, az angussal keresztezett változata népszerű.

A szimentálihoz hasonló testalakulású, de genetikailag szarvtalan és pigmentált - rendszerint fekete vagy vörös alapszínű, fejen fehér folttal rendelkező - állatok teljesítménye felülmúlja a klasszikus húsfajták (angus, hereford) teljesítményét és a '80-as évek óta dinamikus terjed. Az amerikaiak által használt elnevezés: "black simmental" viszont erősen vitatható, hiszen itt egyes szintetikus (ún. kompozit) fajtáról van valójában szó.

A látottak megerősítik azt a véleményt, hogy a szimentáli fajta húsirányú nemesítésében az angus fajtának kiemelt szerepe lehet.

Húth Balázs

HEGYITARKA TENYÉSZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓ BŐVÍTÉSE TÜKRÉBEN

A koppenhágai csúcstalálkozó eredményeként 2004. május 1-től 15 új tagországgal (Észtország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, Csehország, Magyarország, Ciprus) bővül az Európai Unió.

A jövőbeni tagországok számára a táblázatban összefoglalt tejtermelési kvótákat határozták meg. A bővítés kihívásai Ausztria számára:

Ausztria lehetőségei, előnyei:

– Azonos állattenyésztési törvények valamennyi tagországra nézve.

– Hasonló állategészségügyi-, higiéniai, állatvédelmi- és állatszállítási jogszabályok.

– Hatékonyabb és sokrétűbb adatforgalom az egyedazonosításban, a termelésellenőrzésben és a tenyészték becslésben.

– Előmozdítja a közös tenyésztési programok kidolgozását, amely a hatékonyabb genetikai előrehaladás mellett a költség-csökkentésben is megmutatkozik. A tenyészték becslésbe bevont utódok számát országonként csökkenteni lehet, ugyanakkor a tenyésztői előrehaladás szempontjából oly fontos ún. "vérvonal sokszínűség" fokozódik.

– A tenyészállat és a szaporító anyag iránt növekszik az érdeklődés.

A táblázat a kettőshasznosítású hegyitarka részarányát mutatja be az 5 tagjelölt országban. A fennmaradó országokban (Észtország, Lettország, Litvánia, Málta, Ciprus) a hegyitarka létszáma jelentéktelen. Figyelemre méltó azonban, hogy az említett országokban is megindult egyfajta érdeklődés a kettőshasznosítású fajták iránt.

– az EU Fejlesztési Programok vélhetően újból életre keltik a tenyészállat árveréseket

– a kettőshasznosítású fajták további érdeklődésre tehetnek szert

Ausztria kockázatai, hátrányok:

– A járványok- és betegségek fellobbanásának kockázata megnövekszik.

– Az üzemi struktúra Magyarországon, Csehországban és Szlovákiában lényegesen kedvezőbb.

– Alacsonyabb termelési költségek a tagjelölt országokban.

– A tenyészállat piacot egy fokozódó árverseny fogja jellemezni a 00- Egyezmény következtében.

– A tagjelölt országok mezőgazdasági termékei megjelennek az EU piacon, amely a közös Agrárpolitikán (GAP) keresztül kedvezőtlenül érintheti Ausztria kivívott piaci pozícióit.

– A határ menti régiók még fokozottabb versenyhelyzetre számíthatnak.

– Közép- és hosszútávon a fent említett tagjelölt országok magas termelési potenciállal rendelkeznek.

A piac kiszélesítése hasznot ígér

A "vasfüggöny" leomlását követően az osztrák szarvasmarha tenyésztők igyekezete arra irányult, hogy tenyésztői együttműködést építsenek ki a reform-országok hegyitarka tenyésztőivel, amely törekvés napjainkra meghozta gyümölcsét. Ennek előnyeit a tagjelölt országok közül ez idáig Csehországgal és Szlovákiával sikerült a legjobban realizálni. A jövőre nézve kisebb tenyészállatexport várható Lengyelországba is. Magyarországgal mindenekelőtt a mesterséges termékenyítés területén szorosak a kapcsolataink. Az EU bővítés következő lépésében szóba kerülhet Románia európai uniós csatlakozása is. Az elkészült - és

Ausztria támogatásával megvalósuló - SAPARD-programok a közeljövőben egy jelentős volumenű tenyészállat-exportot eredményeznek.

A fent leírtak mellett az osztrák szarvasmarha-tenyésztők és a szállítmányozó vállalkozások ígéretes kapcsolatokat építettek ki a balkáni országokban és Észak-Afrikában is. Stratégiai fontosságú, hogy a bővítés első köre után az EU határain kívül eső, ún. "harmadik országokkal" tovább fejlesszük kereskedelmi kapcsolatainkat. Az Oroszországban, Ukrajnában, Boszniában, Koszovóban és Albániában kibontakozó gazdasági együttműködések és a közös fejlesztési projektek jó feltételeket biztosítanak a még szorosabb üzleti kapcsolatok kialakítására.

Lengyelország	9.380.000 t
Magyarország	1.990.000 t
Csehország	2.738.000 t
Szlovákia	1.041.000 t
Szlovénia	577.000 t
Litvánia	1.705.000 t
Lettország	729.000 t
Észtország	646.000 t
Ciprus	145.000 t
Málta	47.000 t

A tíz csatlakozó ország elfogadott tejkvótája

Szlovákia	50%
Szlovénia	50%
Csehország	46%
Magyarország	19%
Lengyelország	2%

A hegyitarka részaránya néhány csatlakozó ország szarvasmarha állományában

Mézes Miklós - Orosz Szilvia - Szócs Zoltán

A TEJELŐ TEHENEK MIKROELEM ELLÁTOTTSÁGÁNAK FELMÉRÉSE A PIGMENTÁLT SZŐR ÉS AZ ETETETT TAKARMÁNYOK ANALÍZISÉVEL

A tejelő tehének mikroelem-ellátottságának kérdése a termelési színvonal növekedésével került egyre inkább az érdeklődés homlokterébe. Az intenzív termeléssel együtt járó intenzív anyagcsere ugyanis megnövelte az igényt a mikroelemek iránt is. A különböző takarmányozási javaslatokban, ajánlásokban a mikroelem szükségleti értékek vonatkozásában általában az élettani minimum értékek kerültek megadásra. Az intenzív termelés azonban ennél lényegesen nagyobb valós igényt feltételez, amelynek kielégítése a termelési szint optimalizálása, és az állatok kedvező egészségi állapotának folyamatos megőrzése mellett - a rendkívül költséges üszőnevelési költségek miatt - különösen fontos.

Az ásványi anyagokat - ezen belül a mikroelemeket - nagyrészt a takarmányokkal, kisebb részben az ivóvízzel veszik fel az állatok. A tejelő tehének napi takarmány adagjának mikroelemtartalma végeredményben három részből tevődik össze. Egyrészt a takarmánynövények saját mikroelemtartalmából, amelynek mennyisége - szemes termények esetében kevésbé, szálatakarmányoknál azonban jelentős mértékben - eltérhet még közel azonos talajadottságokkal rendelkező termőterület esetében is. A második összetevő, a takarmány kiegészítőkkel biztosított mikroelem mennyiség, amely az adott kiegészítőben a gyártó által pontosan meghatározott, annak homogen elkeverése viszont már üzemi feladat. A fentiek mellett számolni kell a takarmányok szennyezése által előidézett mikroelemtartalom- növekedéssel is. Néhány elem - pl. vas, jód - esetén, a főképp talajszennyezésből származó mennyiség jelentős lehet, amit a mérések, illetve az eredmények kiértékelése során célszerű figyelembe venni.

A takarmányokban lévő ásványi anyagok kisebb-nagyobb mértékben és hatékonysággal szívódnak fel a bélcsatornából. Tejelő tehének esetében a felszívódási viszonyok mellett feltétlenül meg kell említeni a bendőben zajló folya-

matok hatását is. Az enyhén savanyú, redukív, anaerob közegben az ásványi anyagok egy része átalakulhat, bizonyos redukációs folyamatok, disszociáció illetve komplex-képzés már a bendőben bekövetkezhet. Ezek a folyamatok a legtöbb mikroelem vonatkozásában nem okoznak problémát a vékonybélből való felszívódás során, de egyes elemek - így például a szelén - esetében a redukációs folyamatok eredményeképpen a szerves szelenitekből vagy szelenátokból szelenidek jönnek létre. Ennek hatására viszont jelentősen csökkenthet a felszívódásra alkalmas szelén mennyisége. A komplex-képzési folyamatok a vas és a cink felszívódásra alkalmas mennyiségét csökkenthetik.

A felszívódott ásványi anyagok a vérárammal az egyes szervekhez, szövetekhez jutnak, ahol részben enzimek alkotórészeként bekapcsolódnak az anyagcsere folyamatokba, másrészt pedig raktározódnak. A raktározás mértéke függ az aktuális ellátottsági- és igényszinttől egyaránt.

Már a múlt század 60-as éveiben, felmerült annak az igénye, hogy gazdasági állataink mikroelem-ellátottságát valamely szövet vagy szövetnedv analízise révén pontosan meghatározhassák. A különböző szervek, szövetek közül végül a pigmentált szőr lett az, amelyet az analízis céljára alkalmasnak találtak. A szőr mellett szólt az az érv, hogy viszonylag könnyen begyűjthető és növekedési ütemét tekintve véve nem csupán egy adott időpillanat állapotát rögzíti, hanem visszamenőlegesen viszonylag hosszabb - 3-6 hónap - időszak ellátottságát tükrözi.

Természetesen a szőranalízisnek is, mint minden hasonló mérési rendszernek vannak hibái, amelyeket a mérési adatok elemzése során célszerű feltétlenül tekintetbe venni.

Az első ilyen probléma a szőr színe. Az eltérő pigment tartalmú szőr jelentősen eltérő mikroelemtartalommal rendelkezhet, amely főképp a cinktartalomban

jelentkezik. Ennek alapján tehát szakmailag elfogadható összevetésre csak azonos színű, lehetőleg nagy pigmenttartalmú, tehát sötét színű minták esetében van lehetőség.

A második probléma a mintavétel helye. Az egyes testtájékokon a szőr növekedése eltérő intenzitású, ezért annak mikroelemtartalma is eltérő. Célszerű, hogy minden állat azonos testtájáról, célszerűen a mar tájékról, származzon a minta. A mar tájék mellett szól egyébként az is, hogy a szőrminták szennyezettsége a mérést jelentősen zavarhatja. A mar tájékról származó minták esetében - megfelelő tartási körülmények között - csak mérsékelt szennyezettséggel kell számolni.

A harmadik probléma forrása a tejelő tehén egészségi állapota. A szőrminta mikroelemtartalma ugyanis nem csupán akkor csökkenhet, ha az ellátottság szintje nem kielégítő, hanem akkor is, ha a szervezetben valamely gyulladásos folyamat zajlik. A gyulladást kiváltó ok, amely számos esetben rövidebb-hosszabb ideig felderítetlen marad, hatására olyan védekező mechanizmusok indukálódnak, amelyek hatására a keringésben lévő egyes elemek - kiemelten a vas, a réz és a cink - mennyisége jelentős mértékben lecsökken, így természetesen csökken ezeknek a növekedésben lévő szőrbe történő beépülése is. Amennyiben a gyulladás huzamosabb ideig fennáll, úgy a szőr aktuális mikroelemtartalma számottevő mértékben csökken, holott a napi takarmányadagok analízise megfelelő szintű ellátottságra utal.

Az alábbiakban néhány, a termelés szempontjából megítélésünk szerint lényeges, mikroelem hatásával és annak szőrben való optimálisnak tekintett mennyiségével foglalkozunk. A megadott optimális értékek a Holstein-fríz fajta fekete színű változatának szőranalízise alapján kerültek meghatározásra. Más fajta, illetve más színváltozat esetében ettől eltérő értékekkel kell számolni, amelyre vonatkozóan jelenleg még nem minden

fajta esetében rendelkezünk adatbázissal.

A takarmányok mikroelem szükségleti, illetve javasolt értékei szintén a Holstein-fríz fajtára vonatkoznak, de az adott állományra jellemző termelési szint alapján az adatok más fajtákra is adaptálhatók.

SZELÉN

A nagy tejtermelésű tehenek immunbiológiai és szaporodásbiológiai folyamatainak optimalizálásához, utóbbi esetben különösen a magzatburok visszatartás elkerüléséhez a mikroelemek közül az utóbbi évtizedekben legtöbbet vizsgált és tárgyalt elemre, a szelénre van szükség. A pigmentált szőr szelén tartalma 250-300 mg/kg mennyiségben tekinthető optimálisnak.

Amennyiben az elvégzett vizsgálatok alapján az adott termelési csoport illetve akár az egész termelő állomány szelénellátása nem tekinthető megfelelőnek feltétlenül kiegészítésre van szükség. A kiegészítés szükségességét hazánkban az a tény is aláhúzza, miszerint talajaink nagy része szelénhiányos, így az azokon termesztett takarmánynövények szeléntartalma sem éri el a kívánatos szükségleti értéket. Hiány esetén feltétlenül javasolható első lépésben a szőr mellett, a napi takarmányadag (TMR) szeléntartalmának meghatározása és annak a javasolt értékekkel való (1. táblázat) összevetése is. Fel kell hívni ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a hazai szabvány értékek csak a javasolt szelénmennyiséget határozzák meg, annak formáját azonban nem. Korábban említést tettünk arról a tényről, hogy a szervetlen formában adagolt szelén biológiai hatékonysága gyenge, mivel annak nagy része a bendőben nem felszívódó selenid formává redukálódik. A kiegészítés módjára tehát ebben az esetben valamely szerves szelén készítmény javasolható, nagy tejtermelésű illetve idősebb állományok esetében akár a minimális szükségletet meghaladó mennyiségben is. Különösen fontosnak tartjuk a megfelelő szintű szelén-kiegészítést az ellésre való előkészítés és a laktáció kezdeti szakaszában (1. táblázat).

VAS

A tehenek, és éppúgy fejlődésben lévő

magzataik oxigén ellátásához - az anyagcsere folyamatok közül főképp az energia felszabadításában részt vevő folyamatok működéséhez -, vasra van szükség. A pigmentált szőr vas tartalma >50 mg/kg értékben tekinthető optimálisnak. A takarmányok vastartalma rendkívül változó, amelynek oka nem csupán a valós vastartalom értéke, hanem abban a talajszennyezettség is jelentős szerepet játszhat. A talajban, és részben az ivóvízben lévő vas nagy része azonban kémiaiilag olyan formában van jelen, amely nem, vagy csak kis hatásfokkal szívódik fel. Az ellátottság tehát ebben az esetben a szőranalízissel pontosabban felmérhető, mint csak a takarmány analízisével, amely számos esetben az aktuális szükségletet lényegesen meghaladó vasmennyiséget tükröz (1. táblázat). A folyamatosan nagy mennyiségű vas felvétele azonban már a felszívódás szintjén gátolhatja más elemek hasznosulását, amelyet az eredmények értékelésekor szintén számításba kell venni. A szőr csökkent vastartalma viszont, különösen akkor, ha az megfelelő ellátottsággal társul, az állományban meglévő krónikus gyulladásos folyamatra - mastitis, ízületi gyulladások, hurutos méhgyulladás - utalhat, amely feltétlenül célzott kezelést igényel. Ebben az esetben a vas-kiegészítés nem vezet eredményre.

RÉZ

A vas szervezeten belüli értékesülése nagymértékben függ az aktuális rézellátottságtól is. Ez azt jelenti, hogy huzamosabb idegi fennálló rézhiány esetén másodlagos vashiány alakulhat ki. A pigmentált szőr réztartalma > 6 mg/kg értékben elfogadható nagytermelésű tehenek esetében. Amennyiben a TMR vizsgálati eredmények (1. táblázat) megfelelő rézellátottságot tükröznek, ám ennek ellenére a szőr analízisek során rézhiányt lehetett kimutatni, akkor a vashoz hasonlóan, ebben az esetben is gondolni lehet a krónikus gyulladásos folyamatok meglétére. A réz kiegészítése a felszívódási viszonyok optimalizálása, valamint a bendő mikroflóra integritásának megőrzése, érdekében elsődlegesen szintén szerves formában javasolható. Meg kell azonban említeni, hogy a vas mellett a réz is akkumulálódhat a májban, így selejtezésre ke-

rülő állatok rézkiegészítését a tervezett vágás előtt legalább egy hónappal be kell szüntetni, hogy a máj humán egészségügyi szempontból aggálymentesnek legyen tekinthető. Emelett számolni kell az Európai Unióban fokozatosan csökkenő, maximálisan megengedett etethető rézmennyiségekkel is (1. táblázat).

CINK

Az emlős állatok életfolyamataiban a legszélesebb körű hatással feltehetően a cink rendelkezik, mivel több mint 100 különböző enzim alkotórészeként ismert. A tejelő teheneknél a cink hatását mégis sokan - csak és kizárólag - a szomatikus sejtszám csökkentésére kifejtett hatására szűkítik le. Ez a hatása, amelynek hátterében a cink membránvédő tulajdonsága áll, kétségtől igaz és fontos, de emellett a többi fontos folyamat sem hagyható figyelmen kívül. A pigmentált szőr cink tartalma 115-120 mg/kg mennyiségben optimális. Amennyiben a vizsgálat alá vont szőrminták mindegyike felülmúlja ezt az értéket, az állomány ellátottsága optimálisnak tekinthető. A szőrminták analízisének eredményét azonban célszerű egybevetni a takarmányvizsgálati adatokkal is. A vas és a réz mellett ugyanis krónikus gyulladásos folyamat meglétekor a pigmentált szőr cink tartalma is csökken. Ebben az esetben a kiegészítés leginkább abból a célból indokolt, hogy a keringésben lévő cink mennyiségét optimalizálhassuk. A bendőben a cink egy részét a mikroflóra-, illetve fauna hasznosítja, emellett bizonyos nehezen felszívódó cink-komplexek is képződhetnek belőle. Célszerű ezért megfontolni a cink-kiegészítés részben vagy egészben szerves formában való adagolását. A gazdasági állatok takarmányozásában az Európai Unió fokozatosan csökkenteni igyekszik a réz mellett a maximálisan adagolható cink mennyiségét is (1. táblázat), amelyre különösen a mastitis prevencióval illetve a szomatikus sejtszám csökkentésével kapcsolatosan folyamatosan fel kell készülni.

MANGÁN

A szaporodásbiológiai folyamatok optimalizálásához, a szervezet konstitucionális állapotának fenntartásához nélkül-

Forrás Tejkg	NRC ¹ 50	NRC 45	MT ² 40-	USA ³ 45	NRC 40	MT 29-40	USA 40	NRC 35	MT 29-40	USA 35	NRC 30	MT 18-29	USA 30	NRC 25	MT 18-29	USA 25	NRC 20	MT 18	USA 20
mg/kg sz.a; mg/nap.	50	50	50	3266	50	50	3266	50	50	3266	50	50	3266	50	50	3266	50	50	3266
mg/kg sz.a; mg/nap.	10	10	8,0	653	10	8,0	703	10	8,0	653	10	8,0	603	10,0	8,0	553	10	8,0	503
mg/kg sz.a; mg/nap.	40	40	60	1825	40	60	1900	40	60	1825	40	60	1750	40	60	1675	40	60	1600
mg/kg sz.a; mg/nap.	40	40	60	1871	40	60	1960	40	60	1871	40	50	1783	40	50	1694	40	50	1605
mg/kg sz.a; mg/nap.	0,3	0,3	0,1	7	0,3	0,1	7	0,3	0,1	7	0,3	0,1	6	0,3	0,1	5	0,3	0,1	5

1. táblázat *Tejelő tehenek takarmánykeverékének ajánlott mikroelem-koncentrációja*

lőzhetetlen a mangán. Kiegészítéséről sokáig csak mangántartalmú nyalósó adagolásával gondoskodtak azokon a területeken, ahol annak hiányával számolni kellett. A nagy tejtermelésű állományoknál azonban számos esetben állandósultak a mangánhiányra visszavezethető gondok, így a folyamatos kiegészítés mellett a folyamatos ellenőrzés is egyre inkább fontos kérdéssé vált. A takarmányok mangántartalmának meghatározása önmagában sajnos szintén nem ad egyértelműen jelzést az ellátottságról (1. táblázat), mivel talajszennyezés esetén a vas mellett számos esetben mangánszennyezés is kimutatható, amelynek eredményeképpen az ellátottság szintje felülértékelt. A tejelő tehenek pigmentált szőrének mangántartalma 5-6 mg/kg értékben elfogadható. A gyulladásoz folyamatok a keringésben lévő mangán mennyiségét, így a szőrbe történő akkumulációját lé-

nyegesen nem befolyásolják, így annak csökkent értéke egyértelműen az ellátás hiányosságaira utal. Az ellátás hiányossága nem csak mennyiségi, de minőségi is lehet, vagyis, azt nem hatékonyan felszívódó formában való adagolás is eredményezheti. Emellett a mangánnal kapcsolatosan is fel kell készülni arra, hogy az Európai Unió folyamatosan csökkenti az egyes mikroelemek, így a mangán maximálisan megtehető mennyiségét (1. táblázat).

ÖSSZEGZÉS

Összességében elmondható, hogy a szarvasmarha-állományok mikroelem ellátottsága a mintavételt megelőző, a szőr növekedése alapján becsült, három - hat hónapos időszakban felmérhető a pigmentált szőr mikroelem-analízisével. Ehhez azonban kiegészítő vizsgálatként fel-

tétlenül javasolható a takarmányminták - célszerűen TMR vályúminták - elemzése is, illetve annak eredményét össze kell vetni az adott termelési csoportra javasolt igényszintekkel. Megfelelő szintű ellátás esetén a szőrben mutatókozó hiány esetén feltétlenül javasolható az állomány állategészségügyi felülvizsgálata, különös tekintettel az esetleg csak szublinikai szinten jelentkező gyulladásoz folyamatokra.

Amennyiben a mikroelem ellátottság az elvégzett vizsgálatok alapján nem kielégítő, úgy a szükséges mértékű kiegészítésről gondoskodni kell. Mind a mikroelem túladagolás elkerülése érdekében - amelyre vonatkozóan tekintettel kell lenni a várható Európai Unió módosításokra is -, mind a lehető leghatékonyabb ellátás biztosítása érdekében javasolható a fent jelzett elemek valamely szerves formában való adagolása.

	Forrás Tejkg	NRC Szárasonálló	MT	NRC Fogadó (35 liter)	MT	USA	DNC ⁴ Előkészítő	tervezett EU max.
Fe	mg/kg sz.a; mg/nap.	50	50	50	50	3266	60-80	500
Cu	mg/kg sz.a; mg/nap.	10	8	10	8,0	653	18-23	15
Mn	mg/kg sz.a; mg/nap.	40	60	40	60	1825	50-70	100-150
Zn	mg/kg sz.a; mg/nap.	40	40	40	50	1871	50-70	100-120
Se	mg/kg sz.a; mg/nap.	0,3	0,1	0,3	0,1	7	0,3	0,5

2. táblázat *javasolt napi mikroelem-felvétel a termelési szint szerint*

1 Nutrient Requirement of Dairy Cattle, 1984, minimum érték koncentrációban kifejezve

2 az USA-ban alkalmazott gyakorlati érték, napi szükségletben kifejezve

3 Magyar Takarmánykódex, 1990, minimum érték koncentrációban kifejezve

4 Forrás: Dairy Nutritional Guidelines, Master Mix Feeds

Fe vas
Zn cink
Se szelén
Cu réz
Mn mangán

"Az ember sokszor megszépül, ha eljő az öregség. Fáradt tekintetében kihuny a sok mohóság, kapzsiság. S szelíden pislog az emlékek világa."

/Juhász Gyula/

EMLÉKEZÉSEK

Amikor az Egyesület 2003. április 10-én megtisztelt a rangos "Magyartarka Fajtáért Emlékérem" adományozásával, azt több mint félévszázados szakmai pályafutásom egyik legnagyobb elismerésének tekintettem. Köszönet mindazoknak, akik 83 éves kollégájaként és annak munkásságát még nem felejtették el!

Füller Imre ügyvezető igazgató úr ismételt megkeresésének eleget téve a magyartarka múltjával kapcsolatos olyan eseményekre emlékezem, amelyeknek egykor aktív részese voltam. Meggyő-

zött, hogy ezek a feledés homályába merülnek, holott azok sokaknak ismeretbővítésre vagy tanulságok levonására hasznosak lehetnének. Bevallom, nehezen álltam kötélni. Azonban vallom, hogy a "historia est magistra vitae" - a történelem az élet tanítómestere -, ezért a jelen- és utókor érdeklődő szakembereinek ismereteimet készséggel átadom.

A Szerkesztőség bizalmából kezdődő sorozat addig folytatódik, amíg a tisztelt olvasók figyelme arra számot tart. A "kívánság" az volt, hogy elsőként az Euró-

pai-, majd a Világ Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének megalakulásáról, azok kezdeti tevékenységéről szóló beszámolót ajánljam az érdeklődő kollegák szíves figyelmébe.

"...minden dolognak megvan a maga módszere, és ha ez hiányzik, sosem jutunk el a kitűzött célhoz."

/R. Bacon/

1. EURÓPAI TARKAMARHA TENYÉSZTŐK SZÖVETSÉGE /ETMTSZ/

Prof. Dr. Dürrwächter (NSZK) kezdeményezte azt a megbeszélést, amely 1961. március 11-én Párizsban, az élenjáró, hegyitarkát tenyésztő országok vezető szakembereinek közös elhatározásával kimondta egy, a fajta nemesítésére irányuló, tenyésztést integráló, nemzetközi szervezet kialakításának szükségességét. A szándékot szorgos munka követte, így 1962. május 22-én, Münchenben, 30 résztvevő szakember kimondta az ETMTSZ megalakulását.

Elfogadták a szervezet alapszabályát. A hat alapító tagország képviselői megválasztották a szervezet első elnökét, Dr. Pointaire-t és két titkárát, F. Spindler és Dr. K. Sieblitz urakat. Az utóbbiak személye több mint két éven át garantálta a szervezet működésének folyamatosságát, szakértelmükkel és elhivatottságukkal nagy mértékben hozzájárultak az európai hegyitarka tenyésztők nagy családjának bővüléséhez, szakmai értékének kiteljesedéséhez.

Az alapszabály a szervezet célját a hegyitarka nemesítésében, a tenyésztőmunka nemzetközi integrációjában, a tagországok szoros együttműködésében, a törzskönyvezés-, a teteménnyvizsgálat összehangolásában, a szakmai és emberi kapcsolatok elmélyítésében, a fajtapropagandában jelölte meg.

A tevékenység hatékonyabbá tétele érdekében kezdetben évenként, majd minden második évben rendezett közgyűléseken a vendéglátó ország tenyésztés-irányítói, a tudomány képviselői, valamint a későbbiek során alakult speciális (törzskönyvezési, teteménnyvizsgáló, tenyészállat és sperma cserét szervező stb.) albizottságok (munkabizottságok) vezetői beszámoltak. Az eredményeket értékelték és az újabb célokat meghatározták. A

közgyűléseket kitűnő szakmai- és kulturális programok gazdagították. A családi légkör megteremtéséhez a résztvevők nagy részének feleségei is hozzájárultak. A vezetőséget és az egyes munkabizottságok irányítóját a közgyűlés választotta, míg az utóbbiakba szakértőiket a tagországok maguk delegálták. Így hazánkat alelnökként egyben vezetőségi tagként Dr. Németh Lajos 1961-1972 között, míg a hús termelőképeség vizsgálatára alakult munkabizottság vezetőjeként egészen haláláig Dr. Guba sikerrel képviselte. E sorok szerzője nyugdíjba vonulásáig (1976), több munkabizottságban tevékenykedett, egyben ellátta a szervezet magyarországi titkárának teendőit is.

Hazánk első ízben 1963-ban Belgrádban Dr. Lénárt Lajos által vezetett bizottsággal vett részt az ETMTSZ-ben. A kedvező tapasztalatok alapján 1964-ben Lausanne-ban Dr. Németh Lajos jelentette be hazánk csatlakozását a tagországokhoz.

A táblázat az ETMTSZ 20 éves múltjáról ad áttekintést; ennek kiegészítése a jeles elődök méltó utódaira (Tóth Róza alelnök, Dr. Stefler József titkár, valamint Füller Imre vezetőségi tag) vár.

A mellékelt két fénykép 1970-ben, a prágai kongresszuson készült; egyiken Guba Sándorral a szerző munka közben, másikon pedig Németh Lajossal kiegészülve a baráti kapcsolatok "ápolása" közepette látható.

Örömmre szolgál, hogy e két kitűnő szakembernek több mint egy évtizeden át

munkatársa és barátja lehettem!

Sok mondanivalóm lenne még a sikeres budapesti kongresszusokról és a számos külhonoról is, amelyek bőséges szakmai tapasztalattal, sok szép élménnyel gazdagítottak. De tartom magam a Shakespeare-i bölcsességhez: *"Szólj kevesebbet, mint mondhatnád!"*

Idő	Hely	Rendezvény	Létszám	Fontosabb határozatok és eredmények
1961.08.11.	Párizs	Megalakulást előkészítő megbeszélés	24	Alakulást előkészítő munkáról határozat
1962.05.22.	München	Az ETMTSZ megalakulása	30	Alapszabály elfogadás, vezetőség alapító tagok: Ausztria, Franciaország, Jugoszlávia, NSZK, Olaszország, Svájc Elnök: Dr. Pointaire /F/ Alelnökök: Prof. Dr. Dürrwächter /NSZK/ Dr. Wenger /Svájc/ Titkárok: F. Spindler /F/ Dr. K. Sieblitz /NSZK/
1963.06.17.	Belgrád	2. közgyűlés	45	4 vendégország megfigyelő Bulgária, Csehszlovákia, Magyarország, SZU., Bulgária tagfelvétele, Munkabizottságok alakítása
1964.06.16.	Lausanne	3. közgyűlés	40	Magyarország tagfelvétele
1965.04.26.	Budapest	4. közgyűlés	50	Elnök: Dr. Wenger /Svájc/ alelnökök: Prof. Dr. Belic /Jugoszl./ Dr. Németh L. /Magyarország/ vendég, megfigyelő: NDK
1966.06.06.	Pádua	5. közgyűlés	100	Vendég: NDK, Lengyelország
1967.05.16.	Dijon	6. közgyűlés	120	Új tagfelvétel: Csehszlovákia Vendég: SZU
1968.05.06.	Bécs	7. közgyűlés	130	Elnök: Prof. Dr. Belic /J/ alelnökök: Dr. Németh L. /Magyarország/ Dr. Föger /Ausztria/ Vendég: Románia
1969.10.03.	Szófia	8. közgyűlés	90	Spermacsere albizottság megalakulása
1970.06.01.	Prága	9. közgyűlés	120	Tapasztalatcsere a nagyüzemi állattartásról /Guba/ és a keresztezésről
1972.10.11.	München	10. közgyűlés	300	Elnök: H. Senckenberg /NSZK/ alelnökök: Smaus /Csehszlovákia/ Dr. Grinzato /Olaszország/ t.b. elnök Prof. Belic /J/ Új tagfelvétel: Írország, Nagybritánia
1974.09.24.	Zágráb	11. közgyűlés	250	t.b. elnök: Dr. Wenger új tagfelvétel: Románia Hegyitarka /Szimentáli/ tenyésztők Világszervezetének megalapítása, egyenlőre európai vezetéssel.
1977.09.27.	Dublin	12. közgyűlés	250	Elnök Dr. Föger /Ausztria/ alelnökök: Dr. Puksic /Jugoszlávia/ Dr. Reeb /Franciaország/ Új tagfelvétel: Dánia
1979.04.18.	Bern	13. közgyűlés	300	Új tagfelvétel: Svédország
1981.05.19.	Budapest	14. közgyűlés		Új vezetőségválasztás Új tagfelvétel

Lejegyezte, összeállította: Mészáros Mihály

SZARVASMARHÁSOK KAPOSVÁRON

Ezt mondta a miniszter

A szarvasmarha ágazatban kialakult piaci feszültség hatásait nap, mint nap érzékeljük. Ismerve az összefüggéseket, szakemberek számára nem meglepőek az augusztusi statisztikai adatok, mi szerint az elmúlt egy év során tizenkét ezerrel csökkent a szarvasmarhák és nyolc ezerrel a tehének száma. A szinte országos kiterjedtségű, drasztikus tej ár csökkentés a legkiválóbb adottságú termelők gazdálkodását is megrendítette. Bö fél évvel az Európai Unió csatlakozás előtt a hazai szarvasmarha ágazat olyan kritikus helyzetbe került, amely már a koppenhágai döntés során elnyert kvóták megtermelését is veszélyezteti. Az aszálykár mértéke még nem teljesen ismert, de a két-háromszorosára nőtt árak mellett is kevés az eladásra felkínált takarmány és alomszalma. Bármennyire ünnep is számunkra egy-egy szakmai rendezvény, kiállítás és tenyészállat bemutató, keserű szájjal nem szívesen ünnepel az ember. Érthető tehát, hogy a VI. Pannon Állattenyésztési Napok szervezése során korábban soha nem tapasztalt nehézségekkel szembesültünk. Számos szarvasmarha férőhely üresen maradt. A fejtáblákra tűzött fekete szalag a figyelem felkeltését szolgálta. Szerény jelzésnek szántuk ezt a döntéshozók és a társadalom szélesebb köre felé. A látogatók között voltak néhányan, akik megmosolyogták, és nagyon sokan voltak, akik egyetértésüket fejezték ki.

A szarvasmarhások háborgásának híre eljutott Németh Imre miniszter úrig. Talán ennek is köszönhető, hogy a szakminisztérium számos vezetője, köztük Benedek Fülöp államtitkár úr a kiállítás során felkeresték a tenyésztő szervezeteket és többnyire fehér asztal mellett ugyan, de igen baráti és tényfeltáró beszélgetéseket folytattak.

A következőkben miniszter úr előadásából, hangfelvétel alapján szerkesztettünk összefoglalót. Azokat a részleteket állítottuk össze, amelyek ágazatunkat leginkább érintik:

Miniszter úr konferenciát felvezető előadásában, a Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége ál-

tal megfogalmazott és korábban megküldött kérdéseire bár sok tekintetben nem megnyugtató, de igazán felkészült, őszinte és alaposan kirészletezett válaszokat kapott a hallgatóság.

Miniszter úr a következő évet történelmi sorsfordító jelzővel jellemezte. Mint mondta a jövő évben a világ legnagyobb élelmiszer piacához csatlakozunk, ahol kialakult értékrend, feltételrendszer és erős verseny működik. Kiemelte a termelő alapok összerendezésének jelentőségét, a föld jelzalog és a termőföld tulajdon életjáradékra váltásának kérdését, amely várhatóan felgyorsítja a birtokrendezést. A termelők feldolgozókkal szembeni kiszolgáltatottsága nap mint nap égető probléma, gondoljunk csak a tej-, vagy a vágósertés piac helyzetére. Lényeges tehát a termelői szerveződések felgyorsítása. Az új típusú szövetkezetek száma az elmúlt évben megduplázódott. Ez idáig 38 termelői értékesítő szövetkezetet ismertek el, s további 140 termelői csoport kérte az elismerését. Az Európai Unió jelenlegi tagállamaiban is átalakulóban van a mezőgazdasági támogatások rendje. A Luxemburgban megfogalmazott döntés szerint ez egy-egy termék közvetlen támogatása helyett a mezőgazdasági termelők jövedelem pótlására kívánja a hangsúlyt helyezni, tehát a támogatásokat mindinkább elváltatják a termeléstől. Az évente 5000 eurónál több támogatásban részesülők számára kidolgoztak egy egyre alacsonyabb mértékű közvetlen támogatási rendszert, amely 2005-ben 3, 2006-ban 4, 2007-ben 5 százalékkal csökkenti a támogatást. A támogatás részben piaci, részben vidékfejlesztési célokat szolgál. Az unió tagországaiban gazdálkodók 2007-től egységes gazdaság-támogatási rendszer, vagy regionális területalapú támogatás szerint fogják megkapni a támogatásokat. Az átmeneti időszak után a hazai gazdálkodók támogatása is azonos lesz a többi tagországgal. Jelenleg tehát, hangsúlyozta a miniszter úr, vagy most átvesszük az uniós támogatási formát, amely az elkövetkező években átalakul, vagy az Unióban is ki-

alakításra váró összevont területalapú megoldást választjuk. A koppenhágai döntés értelmében a csatlakozás első évében a közvetlen támogatások 25 százaléka tarthatunk igényt és ez kiegészíthető a nemzeti költségvetésből maximum 30 százalékkal. Ez a nemzeti 30 százalék is azonban csak olyan célokra használható fel, amelyeket az Unió is alkalmaz. Ezért volt szükség a korábbi elképzeléseink módosítására. A húsmarha tenyésztők elmondása szerint az alacsony piaci árak miatt nem történt meg az ágazat hatékony fejlesztése. Sajnos ez azt jelenti, hogy a kvóta-lehetőségeinket az első időszakban nem tudjuk kihasználni. A fiatal korban eladott borjak után sem a speciális húsmarha támogatást, sem a vágási támogatást nem tudják igénybe venni így a gazdák. A normatív rendszer nyújtotta előnyt így elvesztjük. Az összevont, más néven egyszerűsített, de valójában adminisztrációját tekintve bonyolultabb rendszer azt jelenti, hogy az ország számára támogatásként adott 75 milliárd Ft (299 millió Euro) gyakorlatilag egyetlen birtékban érkezik meg az Európai Uniótól. Ezt az összeget azokra a területekre osztjuk fel, amelyeket 2003 június 30-án a jó mezőgazdasági gyakorlat szerint hasznosítottunk. Ez Magyarország vonatkozásában azt jelenti, hogy az uniós normatív rendszerben 3,5 millió ha GOFR (gabona-olajos-fehérje-rostnövény) művelésű területre járna támogatás. Amennyiben az egyszerűsített kifizetési módot választjuk a jó mezőgazdasági gyakorlat szerint művelt területek esetében, bizonyos célszerű kifizetési peremfeltételek mellett az 5,8 millió hektárból 4,3 millió ha vehető számításba. Ez hektáronként 17 ezer Ft támogatást jelent a GOFR növények termelői mellett a zöldségtermelők, gyümölcstermelők, szőlőtermelők, és a rét-legelő gazdálkodók is hozzá tudnak jutni ehhez a támogatáshoz. A nemzeti 30 százalékos közvetlen támogatás kiegészítés megközelítőleg 93 milliárd Ft. Ez olyan címekre adható, amelyet az Unió is alkalmaz. Az FVM úgy tervezi ezt az összeget felosztani, hogy a hús-

marha, a juh és kecsketenyésztők valamint a tejtermelők és a dohánytermesztők részére egy olyan összegű borítékot képezne, amely a normatív rendszerben az 55 százalék mértékéig járna. A kifizetéseknel az Európai Unió is bizonyos peremfeltételeket fogalmaz meg, mert a termelést nem kívánja tovább intenzifikálni, inkább ezzel ellentétes a törekvése. Ezért került az állatsűrűségi limit feltételként a kifizetések sorába. A 93 milliárd Ft nemzeti támogatásból számítások szerint 11-12 milliárd Ft jut a szarvasmarha és juh ágazatnak. A többi az uniós elvek alapján felosztva a GOFR növények esetében 35 ezer Ft támogatás várható hektáronként. A következő évre tehát a hazai agrártámogatások struktúrája gyökeresen átalakul. Kevesebb jogcímen, fajlagosan több támogatáshoz jutnak a hazai termelők. A pénz kifizetés üteme viszont nem túl előnyös számunkra. Az Európai Unió ugyanis utófizetési rendszert alkalmaz, és tagként nekünk is ezt kell alkalmaznunk. Ha igazoljuk, hogy adott régióban hátrányos helyzetű termelés folyik, októbertől 15-től a közvetlen támogatások 50 százaléka kifizethető a nemzeti költségvetésből a termelők részére. Arra azonban számítanunk kell, hogy rendkívül precíz elszámolás és szigorú szankciók mellett történik a kifizetés, amely akár kizárással is, de mindenképpen a támogatás visszafizetésével végződik. A hibák megelőzése érdekében a minisztérium úgy tervezi, hogy október és novem-

ber hónapban levélben felkeresi a normatív rendszerben regisztrált 228 ezer termelőt. Valamennyi termelő kap egy regisztrációs számot, amellyel a támogatás igényelhető. A mostani regisztráció tehát nem egy évre szól, hanem mindaddig, amíg a termelő a termelés megszűnését be nem jelenti. A változásokat azonban 15 napon belül jelenteni kell. A további munkát segíti, hogy valamennyi megyében elkészült a parcella azonosító rendszer.

A megyei hivatalok erről díjmentes tájékoztatást adnak az érdeklődők számára. Az elmúlt évben 200 milliárd Ft értékű beruházás történt a magyar mezőgazdaságban, a beruházási ráta 6,3 százalékos, a korábbi évekhez viszonyítva kiemelkedő mértékű.

A Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége által felvetett kérdésekre Németh Imre miniszter úr következőképpen reagált:

A tejpiaci szabályozás aktualitását említve úgy tűnik, hogy a jelenlegi már a harmadik próbálkozás arra vonatkozólag, hogy a feldolgozók a jövedelem osztozkodást a maguk javára billentsék. Az elmúlt hetek piaci felmérése szerint nincs Magyarországon felesleges tej. Több térségben a tejüzemek sorban állnak a tejért. Furcsa helyzet, hogy újabb 2 milliárd Ft intervenció szükséges az exporthoz. Az is furcsa, hogy azok a feldolgozók kérnek 50-60 Ft literenkénti támogatást, akik a magyar tejet exportálják, a tejimitátumot

pedig behozzák és rontják az itthon megtermelt tej pozícióját. E vonatkozásban a termelőkre vár az összefogás feladata annak érdekében, hogy a jövedelem átcsoportosítás ne történhessen meg. A minisztériumnak jövő évben már semmiféle beavatkozási lehetősége nem lesz, hisz az Európai Unióban intervenciók vaj és tejpor felvásárlással vonják ki a többletterméket. Ami igazán sajnálatos, hogy rendkívül alacsony a belső tejfogyasztás és a tendencia tovább csökken. Amint miniszter úr említette az FVM teljesíteni fogja a vállalásait, bárki bárhogyan is számol. A tárca ez évben a tejágazat számára összesen 13,676 milliárd Ft-ot fizetett ki támogatásként.

Arra a kérdésre, hogy a gyepterületek miért maradtak ki az aszálykár támogatásból az válasz érkezett, miszerint nem voltak bázisadatok a kár mértékének meghatározásához. Az esetleges kedvezményes hitellehetőség kérdése azonban, mint a későbbi szűkebb körű beszélgetések során elhangzott, nem lezárt. A húsmarhatartás támogatásai között anyatehén támogatásként

28 050 Ft, kiegészítő támogatásként 7000 Ft, speciális húsmarha támogatásként 29 450 Ft, borjú vágási támogatásként 7000 Ft, kifejlett szarvasmarha vágási támogatásként 11 000 Ft támogatásra számíthatnak a termelők. A tenyésztő szervezetek jövőjét illetően további hatékony együttműködést vár a minisztérium. Mi sem kívánhatunk mást.

Felhívás !

A Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete tagjai körében inszeminátor képzési tanfolyamra kedvezményt hirdet. A tanfolyam díjának 50%-át átvállalja az Egyesület, a 2003. december 31. előtt induló képzések esetén a következő feltételek teljesülésekor:

- Legalább kettő éves Egyesületi tagsággal rendelkezik
- Legalább tíz magyartarka tehene van
- A szerződéskötéstől számított 5 évig az Egyesület tagja marad.

jelentkezési határidő: 2003. október 31.

A tanfolyam indítása előtt kérem jelentkezzenek az Egyesületi Irodánál a szerződés megkötése végett.
Tel.: 06 74/451 022

Induló tanfolyamok (amelyekről Egyesületünknek tudomása van):

- **Debrecen-Pallag**, a tanfolyam indul: 2003. november 03., érdeklődni lehet telefonon: 06 52/418-042; 06 52/450 306; 06 30/546 2411
jelentkezési határidő: 2003. október 27.
- **Mg. Szakközépiskola Tata**, a tanfolyam indul: 2003. ősz folyamán, érdeklődni lehet: dr. Raffai Attila 06 20/351 8114
jelentkezési határidő: 2003. október 31.
- **Alcsisziget Gazdaképző Kft.** Szolnok, Keszeg u. 15. A tanfolyam minimum 12 fő jelentkezése esetén indul 2003. ősz folyamán., érdeklődni lehet: Kovács Sándor vagy Mezei Tibor 06 56/420 895